

Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se,
fo.rs.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienummer: KS 2025-1414

Yttrande

Redo! En utredning om personalförsörjningen av det militära försvaret (SOU 2025:86) Fö2025/01190

Svenska kyrkan har granskat betänkandet utifrån att Svenska kyrkans församlingar är huvudmän för begravningsverksamheten och Svenska kyrkans ansvar för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena liksom Svenska kyrkans bidrag till totalförsvaret utöver de lagreglerade uppdragen, bland annat genom medmänskligt stöd, själavård och ceremonier.

Som Förvarsberedningen konstaterat bidrar Svenska kyrkan till totalförsvaret bland annat genom medmänskligt stöd, själavård och ceremonier vilket upprätthåller den existentiella hälsan. Mental motståndskraft är i sig en grundläggande komponent i försvarsvilja och individens psykologiska försvar. Dessutom är Svenska kyrkan en öppen folkkyrka med rikstäckande verksamhet enligt lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan. Den gäller även under höjd beredskap.

Svenska kyrkan förstår det behov av bemanning som Förvarsmakten för fram, och välkomnar utredningens förslag i allmänhet. Svenska kyrkan menar dock att ett för ensidigt fokus på Förvarsmaktens behov av personalförsörjning riskerar att negativt påverka det civila samhället i relation till den kompetens som behövs för att hela totalförsvaret ska kunna fungera, även i höjd beredskap.

SVENSKA KYRKANS YTTRANDE:

1. Svenska kyrkan *betonar* att personalplanering, utbildning och övning behöver utformas så att även den civila delen av totalförsvaret ges goda förutsättningar.
2. Svenska kyrkan *understryker* vikten av civilsamhället och trossamfunden för att upprätthålla samhällets motståndskraft och funktionalitet under krig

UTVECKLING AV SVENSKA KYRKANS SYNPUNKTER

Personalplanering och övning

Målet för det civila försvaret, är att ha förmågan att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna; inom ramen för Natos kollektiva försvar och uppgifter i övrigt, bidra till det militära försvarets förmåga; skydda civilbefolkningen; samt upprätthålla försvarsviljan och samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar. Det samhälle som det militära försvaret ska skydda, upprätthålls av det civila försvaret. Ett beslut om höjd beredskap fattas utifrån specifika kriterier, och innan dessa är uppfyllda har samhället redan drabbats av ett försämrat säkerhetsläge, vilket påverkat det civila försvaret.

Utredningen menar att de förslag som förs fram inte bör påverka civila arbetsgivare på ett ingripande sätt, men Svenska kyrkan vill ändå uppmärksamma att ianspråktagandet av vissa nyckelkompetenser kan ha stor påverkan på det omgivande samhällets förmåga inom totalförsvaret vid höjd beredskap.

Utredningen föreslår att för den som tidigare har varit anställd som yrkesofficer eller reservofficer i Försvarsmakten i minst ett år ska värnplikt gälla till och med slutet av det kalenderår som han eller hon fyller 70 år, vilket sammanfaller med den övre åldersgränsen för totalförsvarsplikt.

Idag är personer med bakgrund som yrkes- eller reservofficer, som är över 47 år, eftertraktade på arbetsmarknaden, särskilt bland myndigheter och verksamhetsutövare med roller och ansvar inom totalförsvarsplaneringen. Om dessa personer vid höjd beredskap återkallas till Försvarsmakten för tjänstgöring förlorar den civila verksamheten en nyckelperson, som är samövad och välkänd i sin civila position. En förlust av specialistkompetens hos en arbetsgivare inom det civila försvaret påverkar inte bara den arbetsgivaren, utan samtliga samverkanspartners och därmed totalförsvaret som helhet.

Civilsamhället i det civila försvaret

Svenska kyrkan menar att alla beredskapsinitiativ ytterst måste syfta till att upprätthålla en rättvis och hållbar fred. En rättvis fred bygger på internationell rätt och respekt för de mänskliga rättigheterna. En hållbar fred är så mycket mer än blotta avsaknaden av våld. Det är fred som inte bara uppnås utan upprätthålls på lång sikt och som bygger på social, ekonomisk, ekologisk och andlig/existentiell hållbarhet och demokratisk styrning.

Totalförsvarsplaneringens fokus har hittills i stor utsträckning legat på att kunna hantera ett krigsutbrott. I den civila beredskapsplaneringen är det nu nödvändigt att lyfta blicken även mot det som oundvikligen kommer efter. Utdragna krigsförlopp slår hårt mot människor och samhällen. Efter krig kommer sargade länder med städer i ruiner där människor måste försöka hitta tillbaka till det som finns kvar av sina liv. Krig leder oundvikligen till trasiga och traumatiserade människor. Det kan vara soldater, personer som suttit i fiendens fångläger,

eller civila som upplevt omänskliga umbäranden. Det civila försvaret måste se till hela människan och hela människans behov.

Här är civilsamhället, med sina frivilliga resurser och folkbildning en stor och outforskad tillgång. Civilsamhället och trossamfunden ger medmänskligt stöd, erbjuder ceremonier, bygger hopp och motståndskraft hos befolkningen under och efter en konfliktsituation. Civilsamhället och trossamfunden arbetar idag med beredskapsplanering tillsammans med civila myndigheter för att skapa strukturer och relationer som håller i en krigssituation. För att bygga en samverkan som fungerar både i fred och i krigstid behöver det finnas en trygghet i att de representanter från civila myndigheter som civilsamhället samverkar och övar med, också finns kvar för samverkan i skarpt läge.

Avslutningsvis vill Svenska kyrkan understryka vikten av jämnvikt mellan det militära och civila försvaret. En utarmning av den ena delen är inte till gagn för det totala försvaret av Sverige och befolkningen.

Uppsala den dag som framgår av vår digitala signatur

Camilla Asp

Generalsekreterare

Erika Brundin

Utvecklingschef